

REJSEDAGBOG

Fra

TYSKLANDSTUREN

Fra d. 27. Juli til d. 18. August 1934

af

VALBORG BANK

**Udg. v. Viggo Jonassen
2012**

Af Valborg i øvrigt:

**Valborg Bank Jonasen: Erindringer. 2011. www.viggojonasen.dk
Valborg Bank Jonasen: Et lille tilbageblik. 1983, i Thors klasse hefte.**

Redaktionelt:

Jeg har brugt aktuel retskrivning og kommatering, rettet enkelte stednavne. Jeg har ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunnet sætte navn på alle fotos. VJ.

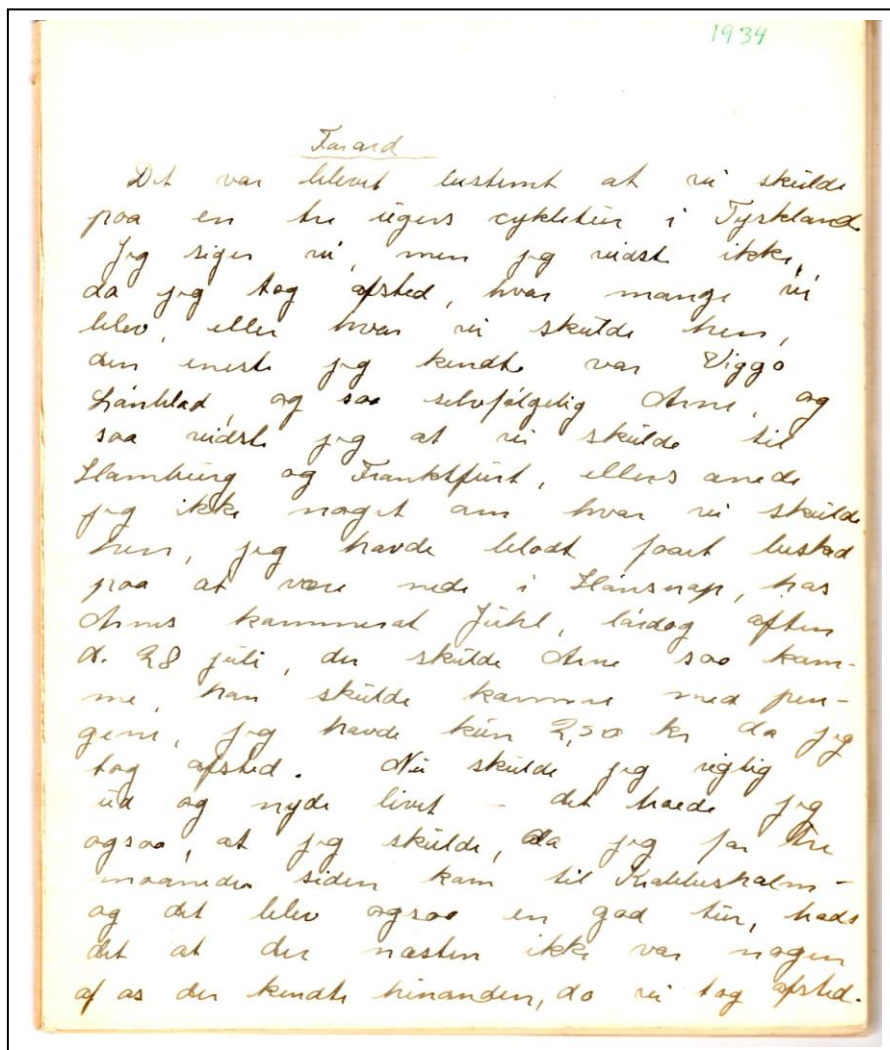
Noter v. VJ – navne og relationer kan for en dels vedkommende ses i Valborgs og Jonas' erindringer, www.viggojonasen.dk

**Håndskrift v. Valborg Bank 1934
Fotoalbum v. Valborg Bank 1934 – 1943, sider 2-5**

Forord

Det var blevet bestemt¹, at vi skulde på en tre ugers cykletur i Tyskland .

Jeg siger vi, men jeg vidste ikke, da jeg tog af sted, hvor mange vi blev, eller hvor vi skulle hen. Den eneste jeg kendte, var Viggo Lønblad, og så selvfølgelig Arne, og så vidste jeg, at vi skulle til Hamburg og Frankfurt, ellers anede jeg ikke noget om, hvor vi skulle hen. Jeg havde blot fået besked på at være nede i Hønsnap, hos Arnes kammerat Juhl, lørdag aften d. 28. juli, der skulde Arne så komme, han skulle komme med pengene. Jeg havde kun 2,50 kr. da jeg tog af sted. Nu skulle jeg rigtig ud og nyde livet – det troede jeg også, at jeg skulle, da jeg for tre måneder siden kom til Krabbesholm – og det blev også en god tur, trods det at der næsten ikke var nogen af os, der kendte hinanden, da vi tog af sted.

¹ Nemlig aftalt med Arne

Fredag d. 27. Juli

Det var gråvejrs da jeg fredag morgen d. 27. startede fra Krabbesholm, men vinden var forholdsvis god og jeg var i godt humør, og når man er det, gør det jo ikke så meget om der kommer et par byger en gang imellem.

Viggo (Nørgaard Jepsen) var med et stykke ud ad vejen og det sidste han sagde, da vi skiltes, var ”skyd Hitler, når du kommer derned”.

Mit første mål var Silkeborg, der regnede jeg med at spise til middag – det gælder jo om at rejse billigt, når man sådan er ude – og jeg kom også dertil klokken halv tolv – en halv time efter at de havde fået mit kort – og jeg havde bestemt, at jeg skulle af sted igen senest kl. tre, men den blev over fire, jeg kan så godt lide Fru Jepsen, og jeg ville meget hellere være blevet der til næste dag, men jeg skulle jo afsted.

Jeg kørte efter Horsens, for der var mest medvind, men så kom jeg i tanker om, at jeg vist måtte kunne komme en nærmere vej til Vejle, og så drejede jeg fra i noget, jeg tror det hed Nim, og tog over Hvirring og Uldum, det var selvfølgelig ikke første klasses vej, men jeg nåede da næsten til Vejle.

Der overnattede jeg så i en lade. Jeg skulle selvfølgelig have noget at spise om aftenen, og da jeg havde fået det, hængte jeg min madpose op på en fork, for at rotterne ikke skulle komme og æde den fra mig.

Jeg sov dejligt om natten, og om morgenen fik jeg kaffe, før jeg tog afsted. Vejret var ikke bedre end om fredagen, men ind til Vejle kunne det endda gå, for det gik nedad næsten hele vejen, men fra Vejle og sydpå gik det rigtignok også opad. Jeg trak hele to km, og jeg var lige ved at tro, at jeg skulle ende oppe i himlen, det gjorde jeg ikke men i det, der var endnu bedre, der kom nemlig en bil og tog mig op. Den kørte jeg så med til Kolding.

Da jeg kom et par km. syd for byen, stod der en ung mand og var ved at spænde det sidste af sin bagage på cyklen. Han skulle sydpå, så vi slog følgeskab. Han var nazist og skulle til stort møde i Åbenrå om søndagen, men vi lod være med at snakke politik, så gik det, og det er jo rart at have følgeskab.

Det regnede hele eftermiddagen, så da jeg klokken halv fem kom til Hønsnap, var jeg gennemblødt og rigtig godt snavset. Jeg havde en følelse af, at jeg var stribet i ansigtet – jeg havde ikke fået mig vasket efter at have sovet i lade – men så slemt var det vist alligevel ikke.

Da jeg kom til Hønsnap, mødte jeg en gammel kone, som jeg spurgte om vej. Hun sagde, at jeg kunne følges med hende, og så begyndte hun at snakke op. Hun vidste godt, at der skulle komme en ung mand og hans søster hened til Emil Juhl, og at de skulle på tur i Tyskland, og hun fortalte en hel masse om, at Juhls mor var enke og hun havde forpagtet gården væk og var nu husbestyrerinde hos en gammel mand, og de havde ikke ret megen plads, derfor skulle Arne og jeg soveovre hos naboen.

Allerbedst som vi gik, begyndte det at regne, og da var vi lige ud for en købmand, som hun skulle ind til, og hun må have fortalt, med det samme hun kom ind i butikken, at hun havde mødt mig, for et øjeblik efter kom der en ung mand ud og hilste på mig, og det var den her meget omtalte Juhl, som jeg skulle bo hos, og han så ud til at være en rigtig frisk fyr.

Klokken var halv fem, da vi kom til hans hjem, og jeg så farlig ud, våd og snavset som jeg var, men jeg blev godt modtaget, de var vældig flinke alle sammen, og jeg følte mig hjemme lige med det samme.

Da vi havde spist, satte jeg mig til at skrive breve, som jeg endelig ville have sendt afsted inden vi kom over grænsen, men det glemte jeg bare.

Det lod til, at det var en oplevelse for hele byen, at vi skulle komme der, for i løbet af aftenen kom der flere fremmede for at se os og ønske "god tur", ja der kom endogså én søndag morgen, før vi tog af sted.

Men Arne kom ikke. Der lå brev fra ham, at han sandsynligvis sejlede til Lübeck, for han havde modvind og kunne så ikke tage den tur på én dag, men så skulle vi mødes i Hamburg søndag aften, hvis vi da kunne klare de 180-190 km.

Søndag d. 29. juli

Søndag morgen kl. halv syv startede vi og kom godt igennem tolden med både smør og kaffe. Vinden var forholdsvis god, så det rigtig godt til at begynde med. Men der var jo også ca. 190km til Hamburg.

Jeg troede, at når vi nu var kommet ind i Tyskland, så ville alle dem vi mødte sige "heil Hitler", men der var næsten ingen, der hilste, de har selvfølgelig kunnet se, at vi var udlændinge, om ikke just på os, så på vore cykler og vores oppakning, den ligner jo slet ikke tyskernes.

Vi havde ikke noget kort at køre efter, men Juhl havde været i Slesvig to gange før, så dertil kendte han vejen.

Vi gjorde et lille ophold i Flensborg, på grund af regnvejr. Flensborg er en dejlig by. Vi var på hovedbanegården, som ligger meget højt, og stod der og kiggede ud over byen og fjorden.

Der var så mange mindestøtter dernede, og vi så også et par af dem på nært hold, og så så vi en kirke med to spir. Fra Slesvig ville vi have været lige sydpå til Rendsborg, men der var vejen spærret, så vi måtte over Eckernförde, en omvej på ca. 20 km. Da vi kom til Eckernförde, var kl. godt elleve. Der spurgte vi så om den nærmeste vej til Neumünster og fik at vide, at det var over Rendsborg, den over Kiel var lidt længere, men til gengæld bedre, men vi valgte den korteste.

Vi kørte så, men havde ikke kørt ret langt, før det begyndte at regne lidt, og nu havde vi modvind. Jeg var allerede træt og havde begyndt at få ondt op bag i benet, så humøret begyndte at synke lidt. Juhl var også tavs, men jeg troe-

de, at det var fordi jeg var tavs. Men så stod han pludselig af og ville trække op ad en lille bakke. Det lignede ham slet ikke, men så sagde han, at han var dårlig, og da vi kom helt op, kunne han ikke mere, men smed sig i vejgrøften.

Jeg foreslog, at vi skulle spise og se, om det ikke kunne hjælpe ham lidt. Det gjorde vi, men Juhl faldt i søvn med et stykke mad i hånden. Jeg spekulerede meget over, om jeg skulle lægge et tæppe over ham og lade ham sove, eller jeg skulle vække ham. Men så blev han selv vågen.

Vi snakkede om, om det ikke var bedst at slå telt op med det samme, vi havde nu opgivet at nå til Hamburg den dag, men så blev vi enige om, at det var bedst at se, om vi kunne køre til Rendsborg. Hvis vi kunne nå så langt, sagde Juhl, så skulle vi ind og have en kop kaffe, og det skulle nok hjælpe. Alene tanken om en kop kaffe gav Juhl så mange kræfter, at han med lethed kørte til Rendsborg.

Vi var så inde på "Café Albert" og fik en kop rigtig god kaffe. Jeg har aldrig før villet tro på, at kaffe kan virke stimulerende, men de opdagede jeg den dag, at det kan.

Nu havde vi fået friske kræfter, men vi havde også over 100 km. tilbage, og kl. var næsten halv tre.

Da vi skulle over Kielerkanalen, var broen væk, så vi måtte vente. Der var et skib, der skulle igennem, men det var meget morsomt at se hvordan den bro virkede. Det var en stor svingbro, som delte sig i to dele.

Mens vi stod der og ventede, opdagede vi, at der holdt en københavner-vogn lige ved siden af.

Så kørte vi igen, og til at begynde med gik det rigtig godt, nu havde vi god vej og mere medvind. Vi prøvede engang at se på uret, og da kørte vi 12-13 km. på en halv time, men jo nærmere vi kom Hamburg, jo mere sank humøret, for mit vedkommende.

Vi kiggede på kilometerstene og på vejviserne, og det stemte slet ikke sammen. Så da vi regnede med, at vi havde 5 km. tilbage, viste det sig, at vi havde 13 i stedet. Da jeg opdagede det, var jeg lige ved at falde sammen, men så samlede jeg mine sidste kræfter, for når vi nu var nået så langt, så skulle vi også nå det sidste.

Klokken var da otte. Så skulle jeg have min cykel pumpet, mens det stod på, begyndte det at regne, så skulle vi have frakker på og så skulle vi have lygterne tændt, men så var det hverken værre eller bedre end at jeg havde tabt en skrue til min dynamo, og Juhls lygte kunne heller ikke lyse.

Endelig fik vi lys på og kom af sted. Nu var vi så allerede ved at være inde i byen, så vi begyndte at spørge efter herberget. Juhl kørte foran og spurgte om vej, så kiggede han tilbage om jeg var med, og hvis jeg var det, kørte han igen, og sådan gik det hele vejen igennem byen. Jeg sled i det for ikke at blive bagef-

ter. Jeg skulle jo følge med, for hvis jeg blev borte i så stor en by, var jeg jo næsten fortabt.

Vi var jo bange for, at der ikke var plads på herberget, men da vi nåede dertil, kl. fem minutter over ni, var jeg så træt, at om jeg så skulle have sovet ude på den gyngende bro, så var jeg ikke kommet et skridt længere, og der var vel nok to, der kunne finde køjerne den aften.

Karen og Arne kom imod os på landgangsbroen. De havde opgivet at se os den aften.

**Karen og Arne
Og Juhl ?**

**(Herberget: Barkskip Hein Goodenwind
Indviet som Hitlerjugend herberg 1934)**

Mandag d. 30. juli.

Næste morgen stod vi op og fik os vasket inde i det dejlige vaskerum. Bag efter spiste vi, og kl. ni samledes vi med de andre, og gik om bord i de små både, der skulle sejle med os på havnerundfart. Der stod en mand og forklarede, hvad det var vi så. Vi var ombord på et mægtig stort skib og fik det at se fra øverst til nederst, det var så stort, så man slet ikke rigtig kunne blive fortrolig med den tanke, at det var et skib, man gik på. Der var alt muligt, lige fra dansesal med stor orkestertribune til tennisbane og gymnastiksal med alle mulige redskaber i.

Så sejlede vi igen et stykke, blev sat i land og kom ind i en stor elevator, som kørte ned med os, så gik vi under vandet og kom op igen på den anden side. Så – nu er vi kommet både under og over vandet og har sejlet på det.

Så kørte vi med højbane, da vi skulle ind i banken. Karen var da taget til Altona til tandlæge.

Derefter tog vi hjem til herberget og spiste, og kl. fem kørte vi ud af byen.

Men folk trænger rigtignok til at lære lidt færdselskultur hernede. Man ved aldrig, hvor man har dem. Da vi kørte ud af byen, kom der pludselig én og kørte forbi os på højre side, oppe på fortovet.

Da vi havde kørt ca. 20 km., satte vi os ned for at spise det sidste af Juhls chokoladekage. Jeg var træt og havde ikke lyst til at køre mere, og det var der vist heller ingen af de andre, der havde.

Så kom der en stor lastbil, den vinkede vi til, og han standsede også. Først troede jeg, det var en dansker, for det var sort nummerplade, men så viste det sig, at det var en hollænder. Folkene var vældig flinke. De smed alt det skrammel, de havde i bilen, ned i vejgrøften, og så kom vi op sammen med to tyske vandrefugle. Vi kunne godt være kommet med helt til Holland, hvis vi ville, men nu havde vi aftalt med Viggo og Hilmar, at vi skulle mødes i Frankfurt, så det gik ikke. Vi nøjedes med at køre 70 km. med dem.

Så blev vi sat af og slog telt op bag ved et hus ved landevejen. Det var mørkt, og Karen og jeg skulle blive ude på vejen, indtil de havde fået teltet slået op, for manden måtte ikke få at vide, at der var piger med.

Inde i teltet lå der et brev, hvorpå der stod ”Lejekontrakt for husmænd”. Det var ham, Juhl havde lånt teltet af, der har været med til at lave løjer.

Tirsdag d. 31. juli

Vi havde ca. 30 km til Bremen, men før vi kom så langt, begyndte min cykel at lave knuder. Det var pedalerne, det var galt med. Allerbedst om jeg kørte, tabte jeg dem, det skete et par gange, og det var ikke særlig behageligt, så da vi kom til Bremen, opsøgte vi herberget og fik lov at parkere og lave mad der. Da det var overstået, gik vi til cykelhandler med min cykel og tog så af sted ud i byen. Det var forfærdelig varmt. Karen og jeg gad ikke gå op i domkirken. Mens Arne og Juhl var deroppe, var vi nede og se det ældste hus i hele byen.

Da vi kom tilbage og stod og ventede på de andre, kom der en dame hen og bad mig om at tage et billede af hende selv og en anden dame. Bagefter var vi inde at se børsen, der kom en mand og sagde, at den var åben, vi kunne godt gå ind. Tyskerne er i det hele taget ualmindelig flinke og hjælpsomme. Bremen er en dejlig by. Der var bare så langt ud til herberget og jeg synes, at Juhl førte os rundt og rundt i det uendelige. Men vi nåede derud og kl. 17 startede vi igen. Kørte så ca. 17 km i tordenvej og slog telt op ved en skov, hvor der også var nogle tyskere. Juhl forsøgte at fotografere lynet, men det endte med at han fik apparatet fuldt af sand.

Onsdag d. 1. august.

Det var tilsyneladende en god lejrplads, vi havde fundet, godt med strøelse. Men i nattens løb havde det regnet temmelig meget, og om morgenen lignede det en mødding vi lå i. Teltet så forfærdeligt ud, og Karen var i dårligt humør. Juhl havde gået og pralet af, at han var så dygtig til at koge havregrød, og nu skulle han forsøge for første gang, men det endte selvfølgelig med, at den blev sveden.

Vejret var ikke særlig godt, det regnede lidt, men vi pakkede det hele sammen lige så vådt som det var, og tog så af sted.

I en lille landsby havde vi fået købt brød og skulle lige til at spise, da der kom en stor lastbil med påhængsvogn, den vinkede vi til og kunne også godt få lov at køre med. Det var en oliebil, men det gjorde ikke noget. Først kom cyklerne op, derefter brødet, og til sidst os selv. Arne kom ind i førerhuset og vi andre oven på. Der sad vi så og dinglede med benene og vakte vild opsigt, hvor vi kom frem. Det er selvfølgelig ikke almindeligt, at folk sidder oven på førerhuset. Sådant en køretur gav jo lidt ekstra smørelse både til cykler og rygsække, men det er en af den slags ting, man må tage med. Det begyndte at regne, og da Juhl ikke kunne komme over på den anden bil til sin egen cykel, tog han Arnes hvide regnfrakke på, men da han skulle have den af igen, hang den fast ved tøjet, og da det endelig lykkedes ham at befri sig fra den, var han helt hvid bagpå, som af maling, og det kunne ikke gå af.

Om aftenen fandt vi en herlig lejrplads i noget krat på en skråning 8 km fra Osnabrück. Men da vi havde spist og var færdige til at gå i seng, kom Juhl i tanker om, at han ville ind til byen. Han fik så mit armbåndsur og drog af sted, og var ikke kommet hjem før henad kl. tolv.

Torsdag d. 2. august.

Da vi kom ind til Osnabrück, var der så mange mennesker på gaden, så det næsten var umuligt at komme frem. Juhl spurgte én om, hvad der var på færde. Han fortalte, at Hindenburg var død, og at det var 20 års dagen for Tysklands mobilisering. Der var feltgudstjeneste og stor militæropmarch, og en masse mennesker var der samlet på gaden. Så det var umuligt at komme nogen steder, der var ikke andet at gøre end at blive stående stille. Alle folk stod med løftede hænder, da de uniformerede drog forbi med fanerne. De eneste, der ikke gjorde det, var os. Og hele Tyskland flager på halv stand, med både faner og hagekorsflag, i anledning af præsidentens død. Det er utroligt, hvad de har af faner og flag, alle mulige og umulige steder. Gaderne er så overfyldte, at man næsten ikke kan se himlen op imellem dem.

Det var et meget bakket terræn, vi nu var kommet ind i. Vi trak op ad en meget lang bakke, og på vejen kom vi forbi nogle vejarbejdere. De spurgte Karen og mig, om vi var piger eller drenge. Da vi kom op, var vi meget trætte, satte os så til at spise, og holdt hvil et par timer.

Juhl havde købt en flaske benzin, og jeg sad nu og gned på hans bukser over en halv time og brugte al benzinen for at få det hvide skidt af, men det hjalp ikke ret meget. Guderne må vide, hvad hans mor siger, når han kommer hjem og har ødelagt et par helt nye bukser.

Da vi havde kørt et par km, begyndte det at regne, og vi stod i ly i ca. 1½ time ved en lille station, som hed Iburg. Juhl forsøgte at trække i automaten en snes gange, men der kom ingenting.

Der var også nogle andre unge, som stod i læ for regnen, de gloede jo lidt på os, og navnlig på mig. Jeg havde korte bukser og regnfrakke på.

Det blev ved med at regne lidt, men vi kørte alligevel og fandt en rigtig god lejrplads lidt før Münster. Det var lige ved landevejen men godt skjult af krat, blot var det så væmmelig vådt, vi måtte tage strømper og sko af og så slæbe både cykler og det hele over grøften og igennem det lange græs. Da vi havde fået teltet slået op, startede vi primussen og kogte æblegrød og drak te – vi trængte til noget varmt efter den omgang. Vi var nu kommet ind i en meget katolsk egn, der var kapeller med kristusfigurer hele tiden langs med vejen, det stod meget tæt, og det lige på cykelstien.

Fredag d. 3. august.

En pragtfuld dag, den bedste vi endnu har haft – måske er det også fordi at jeg er ved at være rigtig udhvilet efter de første dages anstrengelse, det er jo ikke så godt at køre så langt, når man ikke er i træning.

Da jeg vågnede i morges kl. 7½, var Arne og Karen væk. De havde været ude at gå tur og var nu ved at skrælle æbler til grød, som blev jævnet med havregryn, da vi ikke havde andet.

Det var fint vejr, og Münster er en dejlig by. Vi gik ind på banegården med vores cykler og vandrede så ud i byen efter den plan, Juhl lavede ved at se på kortet inde på banegården – Juhl er ualmindelig dygtig til at finde rundt, jeg har aldrig kendt et menneske med sådan en stedsans.

Karen var i overalls, Arne i korte bukser, jeg i plusfour, Juhl var den eneste, der var nogenlunde anstændigt klædt på, så vi vakte vild opsigt, hvor vi kom frem. Juhl gik lidt bagefter, han sagde, at det var for at more sig over folk, der stod stille kiggede efter os men det var nu vist fordi han ikke ville følges med os.

Til sidst gad vi ikke gå mere, så blev vi enige om at vi skulle flutte os og gå ind på et conditori og drikke kaffe – og så skulle Arne og Juhl prøve, hvem der

kunne spise mest, men da de nåede 11 stykker, blev de enige om ikke at presse hinanden mere.

Umiddelbart derefter var vi inde og købe tøj til drengene. Arne fik brune bukser og sort regnfrakke, og Juhl fik sorte bukser.

Det var meget morsomt inde i den forretning, for damen troede, at jeg var en dreng.

Vi var i byen i ca. 5 timer, og kl var fire, da vi tog derfra. Så kørte vi og vakte stadig opsigt, folk råbte efter os og spurgte, om vi var drenge eller piger.

Arne og Juhl skulle i skoven engang, så fortsatte Karen og jeg alene, men da vi havde kørt lidt, kom der to unge mænd på motorcykel. De kørte og snakkede med Karen, men pludselig stod Karen af og ville vente på drengene, og det var vel nok sjovt at se de fire ansigter. Juhl og Arne kunne jo ikke forstå, hvad det her var, og de andre troede selvfølgelig, at vi var alene.

Lidt senere, da vi kørte bagefter kom der en lastbil, som endelig ville have os med, men de vidste jo heller ikke, at vi havde to drenge med, og vi skulle også lige til at finde teltplads, vi havde nu 8 km til Dortmund.

Juhl havde rigtig flottet sig den dag, han havde købt pølser, uden at vi vidste det, så vi fik både havregrød og varme pølser med smørrebrød.

Lørdag d. 4. august.

Da vi vågnede om morgenen, øsregnede det, og det havde regnet meget, for min sovepose var våd, det var ikke vejr at køre i, så vi blev liggende til vi blev sultne, så stod Arne op og lavede mad i telldøren. Da vi havde spist, fortsatte vi med at læse og skrive til kl. blev langt op på eftermiddagen. Klokkeren blev fire, før vi kom af sted.

Vi kørte så til Dortmund, hvor vi var inde på Banegården, derefter til Bockum, stadig væk i gråvejr og småregn.

Nu var vi rigtig kommet ind i fabrikkesejlene (Ruhrdistriktet), hvor alt var gråt og kedeligt, og hvor byerne ligger så tæt, så man næsten ikke er kommet ud af den ene, før man er inde i den næste.

Det var ganske umuligt at slå telt op den aften, for det havde regnet så forfærdeligt, så vi blev enige om at sove på herberg.

Det var lørdag, så vi skulle have købt ind til søndag, og gik derfor alle fire ind i en temmelig stor forretning i en mindre landsby. Vi vakte vild opsigt derinde, og trods det at de havde meget travlt, det var lige ved lukketid, så skulle de alle både kunderne og forretningsfolkene ud og se, da vi drog af sted.

Vi fandt så et dejligt herberg, som hed Weinkopp, der var kun fire drenge foruden os, så der var god plads, men Karen og jeg blev af én eller grund puttet ind der hvor drengene i virkeligheden skulle have været. Midt om natten blev vi

vækket ved at der gik et mandfolk rundt derinde og samlede tæpper sammen, Karen blev meget forvirret, men fik dog tilsidst sagt, at det var for piger det her, så spurgte han om jeg også var en pige.

Søndag d. 5. august.

Søndag morgen, da vi vågnede, skinnede solen ind ad vinduerne til os. Det var det dejligste vejr, man kan tænke sig.

Vi gik ned og tog bad i det pragtfulde badeværelse, gik derefter op og nød den vidunderlige udsigt ud over landskabet og floden Ruhr.

Op på formiddagen kørte vi, en vidunderlig tur var det op og ned ad bjergene. Men det var lidt for anstrengende for Karen, hun blev dårlig, og vi måtte gøre holdt lidt. Vi havde selvfølgelig ikke fået købt ind til søndag, så det skulle vi ud og prøve på nu, men det var lettere sagt end gjort, for butikkerne havde jo lukket, men vi gik bagind, det var vist en restauration eller sådan noget, og fik noget brød.

Vi så radiostationen Langenberg og Tysklands største bro, som går over Wupper.

Det var først meningen, at Karen og jeg skulle fortsætte efter Köln, medens de andre kørte ned til broen, men så tog vi alligevel med, og vi fortrød det heller ikke. Men Karen var meget træt, og da vi skulle opad, måtte jeg overtage begge cykler noget af tiden, det foregik på den måde, at jeg først kørte et stykke opad med den ene, gik tilbage efter den anden, og kørte den et stykke længere op.

Juhl var kørt foran, for at bestille plads til os på herberget, men der var optaget, så vi blev sendt hen på et S.A. hjem. Da jeg kom, ville de have mig ind til drengene, de troede jo, jeg var en dreng.

Den dag kom vi igennem Kattingen, Langenberg, Elberfeld, Barmen og Solingen til Köln.

Mandag d. 6. august.

Straks om morgenen flyttede vi vores sager hen på herberget, for der var så modbydelig snavset på det S.A. hjem.

Om formiddagen, medens Arne og Juhl var på posthuset og rundt i byen, var jeg med Karen hos tandlæge. Men det var lige ved at gå galt, da vi skulle med sporvognen, for jeg var stået op, men så turde Karen ikke, så jeg måtte springe af igen.

Til middag spiste vi makaroni og budding, sad derefter og skrev og snakke lidt med den sorthårede tyske pige, som har været i Danmark.

Kl. 4 gik vi ud i byen, først ind i domkirken, der er pragtfuld indvendig, med alle de glasmalerier. Man får slet ikke indtryk af, at det er en kirke, man er kommet ind i, der er meget højt til loftet, så så gulvet virker så lille ved siden af. Men jeg kan nu ikke lide at gå rundt sådan et sted, når der er så mange derinde, som er kommet der for andagtens skyld. Der var mange, der kom og dyppede fingrene i vand og slog kors for sig selv.

De andre gik op i tårnet, men det kostede en hel mark, så det havde jeg ikke råd til.

Efter at vi havde spist til aften, var vi rigtig ude at solde og studere livet i byen. Først gik vi en tur langs med Rhinen, derefter op i smågaderne, og det var meget morsomt at se hvordan folk sad ude på gaden, på stole eller trappesten, og sad og havde det hyggeligt, men måske var det også meget fordi så sparede de lyset, for det var et meget fattigt kvarter, vi kom igennem.

Vi spiste is, og de andre var inde et sted og få vin, det sige: Juhl var inde to steder, og så var han til sidst inde og få en pølse. Han er en værre én til at solde, ham Juhl, det varer vist ikke længe før han bliver nødt til at tage hjem, fordi han ikke har flere penge.

Vi kom først hjem til kl. lidt i tolv, så vi måtte betale 10 pf hver og så oven i købet kravle i seng i mørke.

Juhl fik sine sko pudset for første gang.

Tirsdag d. 7. august.

Kl. ti startede vi fra Køln og havde en vidunderlig tur langs med Rhinen, det var bare så forfærdelig varmt. Det første sted vi stod af for at se noget, var i Bonn – en dejlig by. Vi så slottet, universitetet, rådhuset og en kirke, som næsten var smukkere end domkirken i Køln.

Da vi havde kørt et par km sydpå fra Bonn, var kl. blevet halv tre, og vi var sultne. Så kørte vi – og kravlede – op i bjergene for at spise og holde hvil, og vi fandt også et dejligt sted med en herlig udsigt.

Da vi gik nedad, tabte Arne sit krus, og det fandt han aldrig. Så kørte vi, men jeg kom på én eller anden måde væk fra de andre, så Juhl til sidst måtte ud og lede efter mig. Vi fandt også hinanden, men det sinkede os en halv times tid, så vi nåede ikke så langt den aften, som vi gerne skulle.

Vi var oppe og se Rolandsborgen, der var meget langt derop, men der var også en vidunderlig udsigt, det var efter min mening det bedste, vi så den dag.

Onsdag d. 8. august

Op kl 6 fordi vi skulle nå båden i Koblenz kl. 9. Karen og jeg blev sendt afsted kl. 7 og var i Koblenz kl. 8^{1/2}, men Arne og Juhl havde taget så lang tid til

at pakke teltet sammen, og så punkterede Juhl, så vi kom for sent til båden, men fik at vide, at den gik ud igen kl. 14. Vi gik hen på herberget, hvor vi lavede mad og spiste, men det endte med, at vi kom så sent ned til båden kl. 14, så vi ikke kom med, fordi der ikke var plads til ret mange cykler.

Så gik vi hjem til herberget igen og gav os til at vaske storvask. Om aftenen var vi ude at se lidt på byen, og Juhl førte os ind et sted, hvor der var stor fest, men jeg var træt og ville hjem. Så gik Arne også med, der var jo ikke meget ved for mig at sidde der og høre på musik, når jeg ikke har forstand på det og ikke kunne forstå hvad de sagde og ikke brød mig om at drikke vin som de andre. Så sparede vi da også de 15 pf det kostede at komme sent hjem. Vi skulle jo også tidligt op næste morgen for at nå færgen kl. 8.

Torsdag d. 9. august.

Karen og jeg stod op kl. 6 og var nede kl. 6½ men Arne og Juhl sov over sig, så vi var lige ved at komme for sent til båden. Men trods det at vi var så sent på den, så skulle Juhl alligevel have en kop kaffe, og var af den grund lige ved at komme for sent. Han var den sidste, der kom ombord med cykel.

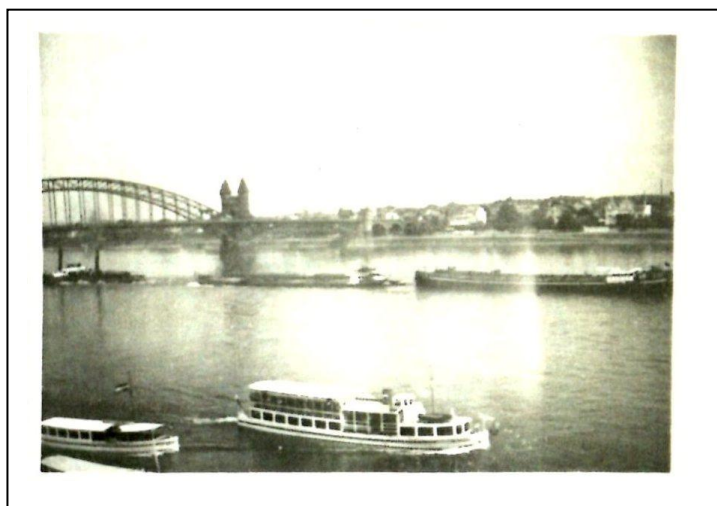
Dagen begyndte ikke så godt, og den endte heller ikke så godt.

Vi skulle have været til Frankfurt, men vi kom ikke længere end til Wiesbaden, for Juhl og jeg blev syge og kastede op begge to, og Karen var træt.

Det var ellers en dejlig tur på Rhinen, men jeg tror, at jeg lå og sov for længe, det var vist det, jeg blev dårlig af, og Juhl kan ikke tåle at sejle, så det var sikkert det, han blev dårlig af.

Da vi kom til Rüdeshheim, ville Juhl ind og have en kop kaffe, han mente det ville hjælpe, men det gjorde det vist alligevel ikke.

Jeg kunne ikke spise noget om aftenen og gik i seng allerede kl 8 i håb om at være rask næste morgen.

Jeg var også fuldstændig rask. Juhl derimod var meget dårlig. Han havde ikke sovet hele natten, så han måtte blive i sengen.

Kl. ti tog vi afsted til Frankfurt, hvortil der var 40 km. Det var så meningen, at Arne skulle køre tilbage til Juhl.

Både Karens og min cykel gik i stykker lige uden for Wiesbaden, men så kom vi op at køre med en lastbil alle sammen, også den tyske pige, vi fulgtes med. Bilen kørte kun 17-18 km. i timen, så det var en styg forestilling. Det er ikke rart at køre i bil og så se cyklisterne køre forbi, den ene efter den anden. Men vi havde det nu meget morsomt, jeg stod op og plukkede æbler, pærer og blomster hele vejen, både til at spise og koge, og de cyklister, der hængte bagi, morede sig kosteligt over at se mig stå der og plukke.

Vi kom til Frankfurt kl. godt 2, fik vores cykler gjort i stand, og kom ud på herberget til kl. halv 5. Da havde Arne været der og var kørt igen. Lige da vi havde sat os til at skrive, kom Hilmar og Viggo, og de så vel nok sjove ud, meget langhårede var de begge to, og Hilmar havde fuldskæg.

Da vi kørte ud på herberget, var der en mand, der viste os vej, og han inviterede os ud til sig om aftenen. Vi tog også derud, men vi tog drengene med, og det blev han åbenbart meget skuffet over.

Da vi var ude at gå, gik Arne og talte med Karen hele tiden, Jakob og Viggo gik sammen, og Hilmar og jeg – jeg fik for resten et rigtig godt indtryk af Hilmar, men jeg kender ham selvfølgelig ikke ret meget, da det er første gang, vi har været sammen.

Lørdag d. 11. august

Juhl og Arne var alligevel kommet fredag aften, mens vi var ude. Det var ikke fordi at Juhl havde det sådan særlig godt, men nu var han da altså med.

Om formiddagen var vi inde i byen for at hæve penge - Hilmar og Viggo havde slet ingen, og havde ikke haft det i to-tre dage – og købe sko og dynamo-lygte til Viggo. Derefter hjem til herberget for at lave mad og gøre cykler i stand. Medens det stod på, vaskede jeg lidt tøj for Hilmar, men der var jo ikke tid til at få det tørret, så det blev pakket ind lige så vådt som det var.

Kl. halv fem kørte Viggo, han ville lige hjem, og kl. halv seks kørte Karen, Arne og jeg, så skulle Juhl og Hilmar komme, når de blev færdige med at fotografere Viggos og Hilmars gamle sko, men de havde uheld, punkteringer og andet, så de blev temmelig meget forsinket, og vi stod ved en jernbaneoverskæring og ventede i næsten to timer. Det var hundekoldt, og kl. var over ti, da de ende-

lig kom, så gad vi ikke køre længere, og vi slog teltet op midt imellem en jernbane og en landevej.

Jeg ville så ud at gå en tur, for at få varmen i kroppen. Men der var ikke andre end Hilmar, der ville med. Vi gik fra 11½ til 12, kravlede så i posen, men lå og snakkede i et par timer, før vi faldt i søvn. Men det var nu også så fint vejr, at det næsten var en skam at sove.

Karen og Arne lå i det lille telt, og vi andre i det store. Juhl gik i seng samtidig med de andre. Men jeg har nu en skummel anelse om, at han lå vågen lige så længe som os.

Søndag d. 12. august.

Om morgenen lavede jeg sveden havregrød, og kl. ni startede vi. Hilmar med en mægtig stor oppakning og skjorten hængende til tørre bagpå.

Hilmar så så farlig ud, at Juhl sagde, at nu vidste han ikke, om det var Hilmar eller mig folk gloede efter.

Da vi havde kørt ca. 50 km skulle Hilmar ud for at finde kartofler, det lykkedes også, men da var vi i mellemtiden kørt lidt længere for at finde et godt sted at slå os ned, men Hilmar var ikke helt god, da han fandt os. Vi spiste så kartofler og maizenabudding (som ikke var særlig vellykket) og holdt hvil i ca. 3 timer. Juhl sov, Hilmar og jeg skrev, hvad de andre bestilte, ved jeg ikke.

Derefter kørte vi ca. 30 km og slog telt op 4 km øst for Hünfeld, og vi lavede risengrød med æbler i. Det er rart med alle de æbler, som man har gratis.

Mandag d. 13. august

Det regnede om morgenen, og vi kom først af sted kl. elleve, men det var nu også af flere grunde. For vi havde ingen tændstikker, og da Hilmar fik det at vide, blev han pludselig rigtig vågen, for han kan som bekendt ikke leve uden havregrød om morgenen, når han er på tur, så han måtte af sted hen til en karl, der gik i marken og pløjede, for at få nogle tændstikker.

Karen kørte foran, og vi nåede hende først, da vi havde kørt 35 km. Vi havde på denne strækning været over skyerne, men om det var fordi vi var højt oppe eller fordi skyerne dér lå meget lavt, ved jeg ikke.

Da vi havde kørt 50 km, holdt vi hvil og spiste middagsmad. Da det var overstået, kørte Arne, Hilmar og jeg til Eisenach, for at sende en kasse med alle overflødige sager, og da kom jeg ved en fejltagelse til at sende det rene tøj i stedet for det snavsede. Derefter var vi henne og købe en ny dynamo til mig.

Og så var der en del spektakel i anledning af, at vi skulle skilles fra Karen, men det gik i orden alt sammen i løbet af halvanden time. Så kørte Arne og Karen foran, og kørte forkert ud af byen, så det endte med at Juhl fik en ekstra kø-

retur på 16 km for at finde dem. Han kom med dem, da kl. var halv ti. Vi havde af hensyn til Karen og Arne slået teltene op lige ved landevejen.

Tirsdag d. 14. august

Hilmar og jeg stod op kl. halv syv og lavede mad, men allievel kom vi ikke af sted før kl. ni.

Karen kørte østpå og vi andre nordpå. Hilmar tog et par billede af os med oppakning.

Da vi havde kørt ca. 15 km. skulle Juhl have lappet, og det sinkede os over en halv time. Kl. halv to skulle vi til at lave mad, men så begyndte det at regne, og vi blev nødt til at slå telt op over vejgrøften. Da vi var færdige med at spise, lagde Arne og Juhl sig til at sove, Hilmar satte sig til at skrive, og jeg skulle koge marmelade af nogle blommer vi havde plukket. Så det tog meget lang tid, inden vi fik pakket sammen – og da vi var omtrent færdige, kom vi alle til at le så vi nær var gået til ved det. Så – vi kom ikke af sted før kl. fem.

Kl. halv otte skulle vi spise igen, og så blev det tordenvejr. Det var meningen, at vi skulle køre ca. 40 km. efter spisetid, men på grund af regnvejr blev det ikke mere end godt 15.

Vi kom igennem en lille by Kelbra, hvor der var cirkus. Der var vi henne og købte en is, og vakte selvfølgelig vild opsigt. Så kørte vi uden for byen og slog telt op på en stubmark.

Folk er vist meget fattige her omkring, de går og pløjer med køer, vi har også set nogen, der kører med hunde, og det hele ser så gammeldags ud, både huse og folk. Næsten alle kvinderne har langt hår og lange kjoler. Børnene er så gammeldags klædt på og går og trækker rundt med køer i vejgrøfter og lignende

steder. Mange steder er der kun én brønd i landsbyen, hvor alle folk henter vand. Det må være meget anstrengende sådan at hente alt det vand man skal bruge, og det må være forfærdeligt, navnlig når de skal vaske storvask.

Onsdag d. 15. august

Godt vejr – meget bakket terræn med serpentiner.

Juhls kæde gik i stykker.

Vi spiste til middag i en vejgrøft inde midt i en lille by og vakte megen opsigt. Vi fik pølser i anledning af, at det var sidste middag sammen med Juhl.

Hilmar punkterede og måtte til at lappe inde i Magdeburg kl. 10 om aftenen. Vi skiltes fra Juhl ved ni tiden, også i Magdeburg.

Jeg var træt, men havde heller ikke sovet meget natten i forvejen.

Det var ellers fint vejr til at køre hele natten, men vi stoppede op kl. 12.

Torsdag og fredag d. 16. og 17. august

Kl. ni kravlede vi ud af poserne, men kom først af sted kl. 12, for Hilmar skulle have cyklen gjort i stand, og jeg fik mig vasket – det havde jeg ikke fået siden lørdag.

Da vi havde kørt 45 km. og var kommet igennem Stendal, begyndte vi at lave mad, men det tog temmelig lang tid, for Hilmar gik efter vand, og blev væk. Han var kommet ind hos en gartner, og der fik han både kaffe, kirsebær og pærer.

Kl. halv seks tog vi af sted igen, kørte så over Wittenberge til Perleberg, hvor vi gik ind på banegården, og satte os til at spise. Hilmar tog et billede, og vi fik noget mere tøj på, for det var efterhånden ved at blive koldt.

I Phritzwalk, hvor vi ankom til kl. et, var vi inde på en café for at drikke kaffe, og de morede sig kosteligt over os, mest over Hilmar med fotografiapparatet under sweateren. Der var en fuld mand, der tog os an for at være spioner.

Så kørte vi igen, men da vi var kommet ud af Meyenberg, kom vi på én eller anden mystisk måde væk fra hovedvejen og ind på en rigtig skovvej, som til sidst blev så dårlig, at man knap kunne køre. Kl. tre satte vi os ned for at hvilke lidt og spise en ”snegl” hver, men vi blev siddende i tre kvarter og nød stilheden. Der var så vidunderligt stille, som jeg aldrig har oplevet, og det var ikke spor koldt. Jeg havde ikke lyst til at køre igen, men vi skulle jo af sted.

Så fandt vi da også, efter en del søgen, vejen ud til hovedvejen igen. Kl. fem satte vi os i en vejgrøft fire km. syd for Plau (am See) og skulle have noget at spise. Arne og Hilmar faldt i søvn med det samme de havde lagt sig ned. Da jeg var færdig med at smøre mad og lave vandkakao, kaldte jeg på dem, og vi spiste.

Da det var overstået, blev vi enige om, at vi lige så godt kunne lægge os til at sove lidt, for vi kunne alligevel ikke nå middagsfærgen. Så slog vi telt op og sov til der kom nogle vejtmænd og vækkede os kl. godt ni.

Så tog vi af sted igen, men vi havde ikke kørt mere end 20 km., da vi kom til en sø, og den fristelse kunne vi ikke stå for. Vi slog os ned der og spiste, så lagde vi os til at sove igen, og stod først op kl. fem. Kl. halv seks startede vi, stadig med medvind, havde da 80 km til Warnemünde, hvor vi skulle være 11.30, det nåede vi også. Det vil sige: Hilmar punkterede, så ham efterlod vi i Güstrow, men han skulle nu heller ikke med helt hjem alligevel.

Så kom vi op at køre med en lastbil 25 km til Rostock, og var i Warnemünde kl. ti.

Jeg havde holdt rigtig godt ud på den forholdsvis anstrengende tur hjemad, men nu var det som om jeg var ved at falde sammen den aften. Der var rigtig modbydelig koldt i ventesalen i Warnemünde, og jeg var lige ved at tabe humøret.

Kl. halv tolv kom vi ombord i færgen og så fik vi lov til at sove til kl. fire.

Lørdag d. 18. august

Kl. fem startede vi fra Gedser og havde selvfølgelig modvind.

Men hvor så det trist ud mange steder. Kornet stod helt sort, og græs var der ikke noget af.

Da vi kom nord for Vordingborg, spiste vi, kørte så til Brøderup højskole, hvor vi fik middagsmad og blev til kl. halv to. Der var skuespillerkursus. Jeg vakte jo lidt opsigt ved at gå rundt i mine korte bukser, men det er jo ikke noget nyt mere.

Det første jeg spiste, efter at jeg var kommet til Danmark, var to kokosbolleter, dem er jeg nu helt tosset efter.

Vi nåede meget trætte og udasede til København til kl. 6. Arne tog hjem for at lave mad, og jeg tog ind på hovedbanegården for at tage imod Hilmar ved Berlin-ekspressen kl. 18.14, men han kom bare ikke.

Arne havde lavet mad. Vi fik makaroni med spejlæg og groft hvedebrød. Jeg fik bad og vasket hår. Det var dejligt, jeg havde jo kun haft vand i ansigtet to gange i løbet af en uge.

Men jeg er nu ikke glad for at komme i plads i morgen, jeg bryder mig ikke om at komme derud. Og så skal man til at have lange strømper på – uh-ha, det er væmmeligt. Det har jeg kun haft 3-4 gange siden første maj.

Nu er ferien sluttet, en god ferie har det været, men den skulle jo også opveje de tre måneder på skolen, og det har den gjort.

Vejlængde på cykel		Vejlængde med bil	
d. 27-28.7	205 km	d. 28-7	25 km
d. 29-7	210 -	d. 30-7	70 -
d. 30-7	20 -	d. 1-8	55 -
d. 31-7	47 -	d. 10-8	35
d. 1-8	45 -	d. 17-8	25
d. 2-8	50 -	I alt km	210
d. 3-8	60 -		
d. 4-8	40 -		
d. 5-8	80 -		
d. 6-8			
d. 7-8	60 -		
d. 8-8	28 -		
d. 9-8	15 -		
d. 10-8	05 -		
d. 11-8	45 -		
d. 12-8	80 -		
d. 13-8	65 -		
d. 14-8	90 -		
d. 15-8	125		
d. 16-17	235		
d. 18-8	148		
I alt km	1659		

Bilag
Og
Et par
billeder

Dato	Udgifter på turen	pf
29-7	Kaffe i Rendsborg	80
	Sodavand	20
	Herberg "Hein Godenwind"	30
30-7	Havnerundfart i Hamburg	95
	Højbanen i Hamburg	15
	Frimærker	12
31-7	Kort	20
	Pedaler	1,70
3-8	Håndvask på banegård	15
	Opbevaring af cykler	30
	3 stk kort	30
	På konditori i Münster	80
5-8	Herberget "Wienkopp"	25
	Kort	10
	Kaffe	25
	Is	20
	Kort	35
6-8	Sporvogn i Köln (linie 18)	15
	Kort	40
	Is	20
	Frimærker	25
	Is	25
	Bliver ude til 12	10
	Herberget S.A.Heim	45
7-8	3 stk kort	20
	Herberge i Köln	30
8-8	Kort	25
	Pølse	10
	Herberg i Koblenz	40
	Fest i haven	30
9-8	Sejltur på Rhinen	1,60
	Herberget i Wiesbaden	55
	Kort i Rüdeshheim	20
10-8	Cykelreparation	2,80
	Kager	35
	Herberget i Frankfurt	20
11-8	Sporvogn	20
	3 stk kort	25

	Kager	15
13-8	Dynamo	6,30
14-8	Is	10
	Kort	05
15-8	Pølse	25
	Checkindløsning	75
16-8	Kager	05
	Batteri	25
18-8	Billet til Gedser	4,00
	Cykel	2,05
I alt		31,02
	Husholdning	
4-8		4,10
9-8		6,08
11-8		1,27
14-8		2,01
15-8		1,60
18-8		1,00
I alt		17,06
	Husholdning udgifter	17,06
	Andre udgifter	31,02
I alt		48,08
		1 mark = 1,25 Kr.
		48,08 mark = 60,10 Kr.

I erindringerne nævner Valborg (s. 18), at hun i 1935 fik 4,50 kr. for en hjemmehjælper-dagvagt på 9 timer – altså 31,50 kr. for en fuld 7 dages uge på 63 timer. Samtidig kom en ufaglært arbejdsmands løn op på 64 kr. for en uge på 6 dage á 8 timer.

Relationer tildels belyst i Valborg Bank Jonasen: Erindringer.

Arne Bank Jensen: bror til Valborg, i 1934 ingeniørstuderende i København

Karen – Arnes første hustru

Hilmar Sørensen (senere: Salmark), ingeniør – en af Valborgs og Arnes venner fra IUL,

Viggo Lønblad

Viggo Nørgaard Jepsen – i 1934 lærer på Krabbesholm Højskole